

# LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBOS DIREKTORIAUS

## Į S A K Y M A S DĖL TEISĖS AKTŲ PATVIRTINIMO IR ĮGYVENDINIMO

2002 m. birželio 6 d. Nr. 267  
Vilnius

Siekdamas užtikrinti užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų prevenciją, pašarų saugos reikalavimų laikymąsi, operatyviau spręsti pašarų gamybos įmonių ir cechų aprūpinimo pašarinėmis žaliavomis klausimus, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatymu (Žin., 1992, Nr. [2-15](#)), Lietuvos Respublikos pašarų įstatymu (Žin., 2000, Nr. [34-952](#)) bei siekdamas įgyvendinti Europos Sąjungos Tarybos sprendimą 2000/766/EB, Europos Sąjungos Komisijos sprendimus 2001/25/EB, 97/735/EB, 99/534/EB, 2001/9/EB, 2002/248/EB ir Europos Sąjungos Tarybos direktyvą 90/667/EEB:

### 1. T v i r t i n u p r i d e d a m u s:

1.1. Ūkinės paskirties gyvūnų šėrimo perdirbtais gyvūniniais baltymais veterinarijos reikalavimus;

1.2. Ūkinės paskirties gyvūnų šėrimo perdirbtais gyvūniniais baltymais veterinarijos reikalavimų įgyvendinimo tvarką;

1.3. Gyvūninių atliekų naudojimo gyvūnų pašarui veterinarijos reikalavimus;

1.4. Prekybos žinduolių gyvūninėmis atliekomis apsaugos priemonės;

1.5. Žinduolių gyvūninių atliekų perdirbimo veterinarijos reikalavimus;

1.6. Gyvūninių atliekų tvarkymo, perdirbimo ir tiekimo į rinką taisyklės.

### 2. N u r o d a u:

2.1. Pasienio ir transporto valstybinei veterinarijos tarnybai:

2.1.1. atlikti importuojamų žuvų miltų, hidrolizuotų baltymų ar dikalcio fosfato arba šių pašarinių žaliavų turinčių pašarų siuntų patikrą pasienio veterinarijos poste,

2.1.2. kiekvieną mėnesį pranešti apskričių valstybinėms maisto ir veterinarijos tarnyboms, Lietuvos valstybinei veterinarijos preparatų inspekcijai apie ūkio subjektus, kurie įvežė žuvų miltus, hidrolizuotus baltymus ar dikalcio fosfatą, gautą iš kaulų su pašalintais riebalais (toliau – dikalcio fosfatas), arba pašarus, kurių sudėtyje yra nurodytų pašarinių žaliavų;

2.2. Nacionalinės veterinarijos laboratorijos direktoriui ir Klaipėdos apskrities valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos viršininkui:

2.2.1. užtikrinti žuvų miltų, hidrolizuotų baltymų, dikalcio fosfato ir pašarų, kurių sudėtyje yra nurodytų pašarinių žaliavų, mėginių tyrimą dėl užteršimo gydymui skirtais antimikrobiniais vaistais ir kitais perdirbtais gyvūniniais baltymais (toliau – kiti perdirbti gyvūniniai baltymai), išskyrus žuvų miltus, hidrolizuotus baltymus, dikalcio fosfatą,

2.2.2. nustačius žuvų miltuose, hidrolizuotuose baltymuose ar dikalcio fosfate arba pašaruose, kurių sudėtyje yra nurodytų pašarinių žaliavų, gydymui skirtų antimikrobinų vaistų ar kitų perdirbtų gyvūninių baltymų, nedelsiant informuoti importuotoją, pirkėją, apskričių valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybas, Lietuvos valstybinę veterinarijos preparatų inspekciją ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Gyvūnų sveikatingumo skyrių;

2.3. apskričių, rajonų ir miestų valstybinių maisto ir veterinarijos tarnybų viršininkams:

2.3.1. kontroliuoti žuvų miltų, hidrolizuotų baltymų, dikalcio fosfato naudojimą pašarų gamybos įmonėse ir cechuose, gyvulininkystės ūkiuose,

2.3.2. užtikrinti žuvų miltų, hidrolizuotų baltymų ir dikalcio fosfato arba pašarų, kurių sudėtyje yra žuvų miltų, hidrolizuotų baltymų, dikalcio fosfato, mėginių paėmimą ir pasiuntimą tyrimui dėl užteršimo gydymui skirtais antimikrobiniais vaistais ir kitais perdirbtais gyvūniniais baltymais į Nacionalinę veterinarijos laboratoriją arba Klaipėdos apskrities valstybinės maisto ir

veterinarijos tarnybos laboratorijos skyrių; mėginius laboratoriniam tyrimui imti laikantis Pašarų mėginių paėmimo ir paruošimo techninio reglamento (Žin., 2000, Nr. [60-1786](#)),

2.3.3. nustačius, kad žuvų miltai, hidrolizuoti baltymai ar dikalcio fosfatas arba importuoti pašarai, kurių sudėtyje yra nurodytų pašarinių žaliavų, yra užteršti antimikrobiniais vaistais arba kitais perdirbtais gyvūniniais baltymais, uždrausti juos šerti gyvūnams,

2.3.4. kontroliuoti, kad žuvų miltai, hidrolizuoti baltymai ir dikalcio fosfatas nebūtų terpiami į pašarus atrajotojams ir nenaudojami jiems šerti,

2.3.5. kontroliuoti, kad pašarų gamybos įmonėse ir cehuose kombinuotieji pašarai, į kuriuos įterpiama žuvų miltų, hidrolizuotų baltymų ar dikalcio fosfato, būtų gaminami atskirose linijose, fasuojami ir saugojami atskirose patalpose nuo atrajotojams skirtų pašarų,

2.3.6. kontroliuoti, kad žuvų miltų, hidrolizuotų baltymų, dikalcio fosfato ir pašarų, kurių sudėtyje yra žuvų miltų, hidrolizuotų baltymų ir dikalcio fosfato, pakuočių etiketėse būtų aiškus užrašas „Draudžiama šerti atrajotojus“,

2.3.7. kontroliuoti, kad žuvų miltai, hidrolizuoti baltymai, dikalcio fosfatas ir pašarai, kurių sudėtyje yra žuvų miltų, hidrolizuotų baltymų ir dikalcio fosfato, būtų vežami iš pasienio veterinarinės tarnybos tik į Valstybinės sėklų ir grūdų tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos leidimus arba valstybinius veterinarinės priežiūros numerius turinčias pašarų gamybos įmones ir cechus bei sandėlius,

2.3.8. kontroliuoti, kad žuvų miltai, hidrolizuoti baltymai, dikalcio fosfatas ir pašarai, kurių sudėtyje yra žuvų miltų, hidrolizuotų baltymų ir dikalcio fosfato, į pašarų gamybos įmones ir cechus bei sandėlius būtų vežami pašarams vežti skirtomis transporto priemonėmis atskirai nuo kitų pašarinių žaliavų; kontroliuoti pašarams vežti skirtų transporto priemonių valymą ir dezinfekciją,

2.3.9. kiekvieną mėnesį pateikti duomenis Lietuvos valstybinei veterinarinės tarnybos preparatų inspekcijai apie pagamintų kombinuotųjų pašarų, kurių sudėtyje yra žuvų miltų, hidrolizuotų baltymų ir dikalcio fosfato, kiekį ir asortimentą,

2.3.10. kontroliuoti, kad žuvų miltai, hidrolizuoti baltymai, dikalcio fosfatas, pašarai, kurių sudėtyje yra nurodytų pašarinių žaliavų, nebūtų parduodami turgavietėse,

2.3.11. kontroliuoti, kad ūkio subjektai vestų tikslią gyvūninių pašarinių žaliavų ir pagamintų pašarų apskaitą, kad būtų galima atsekti gyvūninių pašarinių žaliavų tiekėją bei žaliavų panaudojimą pašarų gamybai, pašarų gamintoją, pagamintą pašarų siuntą, kiekį, jos pagaminimo datą, pašarų ir gyvūninių pašarinių žaliavų pardavimo tiekėjams ir gyvūnų augintojams kiekį ir datą; apskaitos dokumentai turi būti saugomi ne mažiau kaip 7 metus ir jie turi būti pateikiami pareikalavus kontroliuojančioms institucijoms,

2.3.12. informuoti gyvulininkystės objektų savininkus arba jų įgaliotus asmenis apie žuvų miltų, hidrolizuotų baltymų, dikalcio fosfato ir pašarų, kurių sudėtyje yra šių pašarinių žaliavų, apskaitos tvarką, t. y. pašarinių žaliavų ir pašarų apskaitos žurnale turi būti nurodyta:

2.3.12.1. eilės numeris,

2.3.12.2. pašaro, kuriame yra gyvūninių pašarinių žaliavų, arba gyvūninių pašarinių žaliavų pavadinimas,

2.3.12.3. pašaro arba gyvūninių pašarinių žaliavų gamintojas,

2.3.12.4. pašaro arba gyvūninių pašarinių žaliavų tiekėjas,

2.3.12.5. pašaro arba gyvūninių pašarinių žaliavų įsigijimo data ir kiekis (kg),

2.3.12.6. gyvūninių pašarinių žaliavų kiekis, panaudotas pašarui gaminti (nurodyti pašaro pavadinimą), ūkyje pagamintų pašarų, kurių sudėtyje yra gyvūninių pašarinių žaliavų, kiekis (kg),

2.3.12.7. gyvūnų rūšis, kuriai buvo šeriami pašarai ar gyvūninės pašarinės žaliavos,

2.3.12.8. pašarų arba gyvūninių pašarinių žaliavų kiekis (kg), kuris sušertas gyvūnams,

2.3.12.9. gyvūnų šėrimo laikotarpis,

2.3.12.10. atsakingo už teisingą pašarų apskaitą ir panaudojimą pavardė, asmens vardas ir parašas;

2.3.13. nuo 2002 m. liepos 1 d. organizuoti patikrinimą ir registraciją gyvūnų laikymo vietų (ūkių), kuriose yra patvirtintus teisės aktus atitinkančios sąlygos šerti gyvūnus žuvų miltais,

hidrolizuotais baltymais ir dikalcio fosfatu arba pašarais, kurių sudėtyje yra nurodytų pašarinių žaliavų,

2.3.14. sudaryti gyvūnų laikymo vietų (ūkių), kuriems gyvūnus šerti leidžiama žuvų miltais, hidrolizuotais baltymais ir dikalcio fosfatu arba pašarais, kurių sudėtyje yra nurodytų pašarinių žaliavų, sąrašą, periodiškai jį patikslinti ir pateikti Lietuvos valstybinei veterinarijos preparatų inspekcijai pagal gyvūnų laikymo vietų (ūkių) grupes:

2.3.14.1. laikomi tik paukščiai,

2.3.14.2. laikomos tik kiaulės,

2.3.14.3. laikomi tik paukščiai ir kiaulės,

2.3.14.4. laikomi tik paukščiai ir atrajotojai,

2.3.14.5. laikomos kiaulės ir atrajotojai,

2.3.14.6. laikomi paukščiai, kiaulės ir atrajotojai;

2.3.15. sudaryti nefasuotiems pašarams ir pašarinėms žaliavoms vežti skirtų transporto priemonių suvestinį sąrašą,

2.3.16. sudaryti pašarams ir pašarinėms žaliavoms vežti skirtų transporto priemonių valymo ir dezinfekcijos punktų sąrašą ir kontroliuoti jų veiklą;

2.4. Lietuvos valstybinės veterinarijos preparatų inspekcijos viršininkui:

2.4.1. kiekvieną mėnesį apibendrinti informaciją apie įvežtus žuvų miltus, hidrolizuotus baltymus, dikalcio fosfatą, jų panaudojimą pašarų gamybai, pagamintų arba importuotų pašarų, kurių sudėtyje yra nurodytų pašarinių žaliavų, kieki,

2.4.2. sudaryti gyvūnų laikymo vietų (ūkių), kuriuose gyvūnus leidžiama šerti žuvų miltais, hidrolizuotais baltymais ir dikalcio fosfatu arba pašarais, kurių sudėtyje yra nurodytų pašarinių žaliavų, suvestinį sąrašą pagal 2.3.14 punkto reikalavimus,

2.4.3. sudaryti pašarų gamybos įmonių ir cechų, pašarų ir pašarinių žaliavų sandėlių, kuriems leidžiama naudoti arba sandėliuoti žuvų miltus, hidrolizuotus baltymus, dikalcio fosfatą ir pašarus, kurių sudėtyje yra šių pašarinių žaliavų, suvestinį sąrašą.

3. P a v e d u įsakymo vykdymą kontroliuoti Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Gyvūnų sveikatingumo ir Veterinarijos sanitarijos skyriams.

DIREKTORIUS

KAZIMIERAS LUKAUSKAS

## PATVIRTINTA

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos  
direktoriaus 2002 m. birželio 6 d.  
įsakymu Nr. 267

### ŪKINĖS PASKIRTIES GYVŪNŲ ŠĖRIMO PERDIRBTAIS GYVŪNINIAIS BALTYMAIS VETERINARIJOS REIKALAVIMAI

Ūkinės paskirties gyvūnų šėrimo perdirbtais gyvūniniais baltymais veterinarijos reikalavimai parengti vadovaujantis Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatymu (Žin., 1992, Nr. [2-15](#)) ir įgyvendina ES Tarybos sprendimą 2000/766/EB.

1. Reikalavimų tikslas – nustatyti ūkinės paskirties gyvūnų šėrimo perdirbtais gyvūniniais baltymais veterinarijos reikalavimus, atsižvelgus į užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų grėsmę.

2. Vartojamos sąvokos:

**Perdirbti gyvūniniai baltymai** – mėsos ir kaulų miltai, mėsos miltai, kaulų miltai, kraujo miltai, sausa plazma ir kiti kraujo produktai, hidrolizuoti baltymai, nagų miltai, ragų miltai, paukščių skerdimų atliekų miltai, plunksnų miltai, sausi spirgai, žuvų miltai, dikalcio fosfatas, želatina ir kiti panašūs produktai, įskaitant mišinius, pašarus, pašarų papildus ir premiksus, kurių sudėtyje yra šių produktų.

**Ūkinės paskirties gyvūnai** – gyvūnai, auginami maistui.

**Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba** (toliau – **VMVT**) – Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija.

3. VMVT draudžia šerti:

3.1. atrajotojus – gyvūniniais baltymais;

3.2. ūkinės paskirties gyvūnus – perdirbtais gyvūniniais baltymais;

4. Nepažeidžiant 3 punkto reikalavimų, nedraudžiama šerti:

4.1. gyvūnus, išskyrus atrajotojus, – žuvų miltais;

4.2. neatrajotojus – želatina padengtais papildais;

4.3. ūkinės paskirties gyvūnus – dikalcio fosfatu ir hidrolizuotais baltymais;

4.4. gyvūnus – pienu ir pieno produktais, kiaušiniais ir kiaušinių produktais.

5. Išskyrus išimtis, nurodytas 4 punkte, VMVT:

5.1. draudžia tiekti į rinką, prekiauti, importuoti ir eksportuoti perdirbtus gyvūninius baltymus, skirtus ūkinės paskirties gyvūnams šerti;

5.2. užtikrina, kad visi perdirbti gyvūniniai baltymai, skirti ūkinės paskirties gyvūnams šerti, būtų pašalinti iš prekybos ir ūkių.

6. VMVT užtikrina gyvūninių atliekų surinkimą, transportavimą, perdirbimą, laikymą ir sunaikinimą pagal patvirtintus reikalavimus.

---

## PATVIRTINTA

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos  
direktoriaus 2002 m. birželio 6 d.  
įsakymu Nr. 267

# ŪKINĖS PASKIRTIES GYVŪNŲ ŠĖRIMO PERDIRBT AIS GYVŪNINIAIS BALTYMAIS VETERINARIJOS REIKALAVIMŲ ĮGYVENDINIMO TVARKA

Ūkinės paskirties gyvūnų šėrimo perdirbtais gyvūniniais baltymais veterinarijos reikalavimų įgyvendinimo tvarka (toliau – Tvarka) parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatymu (Žin., 1992, Nr. [2-15](#)) ir įgyvendina ES Komisijos sprendimo 2001/9/EB reikalavimus.

## I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Tvarkos tikslas – nustatyti perdirbtų gyvūninių baltymų, ypač žuvų miltų, dikalcio fosfato ir hidrolizuotų baltymų, gamybos, prekybos ir naudojimo reikalavimus.

2. Vartojamos sąvokos:

**Neūkinės paskirties gyvūnai** – gyvūnai, neauginami maistui.

**Perdirbti gyvūniniai baltymai** – mėsos ir kaulų miltai, mėsos miltai, kaulų miltai, kraujo miltai, sausa plazma ir kiti kraujo produktai, hidrolizuoti baltymai, nagų miltai, ragų miltai, paukščių skerdimų atliekų miltai, plunksnų miltai, sausi spirgai, žuvų miltai, dikalcio fosfatas, želatina ir kiti panašūs produktai, įskaitant mišinius, pašarus, pašarų papildus ir premiksus, kurių sudėtyje yra šių produktų.

**Ūkinės paskirties gyvūnai** – gyvūnai, auginami maistui.

**Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba** (toliau – VMVT) – Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija.

3. VMVT leidžia šerti žuvų miltais, dikalcio fosfatu ir hidrolizuotais baltymais gyvūnus, išskyrus atrajotojus, tik pagal šioje Tvarkoje nustatytas sąlygas.

4. VMVT užtikrina, kad prekybai skirtiems dikalcio fosfatui, hidrolizuotiems baltymams būtų išduotas veterinarijos sertifikatas (priedas).

5. VMVT išsiunčia kitoms ES valstybėms ir ES Komisijai patvirtintų perdirbimo įmonių, gaminančių žuvų miltus, dikalcio fosfatą ir hidrolizuotus baltymus, kurios veikia pagal šioje Tvarkoje nustatytus reikalavimus, sąrašą. VMVT informuoja ES valstybes ir ES Komisiją apie bet kurį minėto sąrašo pakeitimą.

6. VMVT užtikrina, kad pašarai, įskaitant naminių gyvūnų pašarą, kuriuose yra perdirbtų gyvūninių baltymų ir kurie skirti neūkinės paskirties gyvūnams, nebūtų gaminami įmonėse, gaminančiose pašarus ūkinės paskirties gyvūnams.

Tačiau jeigu šie pašarai gaminami nenaudojant kitų perdirbtų gyvūninių baltymų, išskyrus žuvų miltus, dikalcio fosfatą ir hidrolizuotus baltymus, jie gali būti gaminami įmonėse, kurios gamina pašarus ūkinės paskirties gyvūnams, išskyrus atrajotojus, kaip nurodyta šioje Tvarkoje.

7. VMVT gali leisti siųsti kitoms valstybėms perdirbtus gyvūninius baltymus, kaip nustatyta Ūkinės paskirties gyvūnų šėrimo perdirbtais gyvūniniais baltymais veterinarijos reikalavimuose (toliau – Reikalavimai), jeigu jų naudoti nedraudžiama pagal Reikalavimų 5.1 punktą, ir tik tada, kai vykdomos šios papildomos sąlygos:

7.1. paskirties valstybė duoda sutikimą įvežti perdirbtus gyvūninius baltymus;

7.2. perdirbtiems gyvūniniams baltymams išduodamas veterinarijos sertifikatas;

7.3. perdirbti gyvūniniai baltymai gabenami užantspauduotuose ir uždaruose kontaineriuose arba transporto priemonėmis taip, kad būtų išvengta jų išbarstymo, ir pristatomi tiesiai į naminių gyvūnų pašarų arba pašarų gamybos įmones;

7.4. VMVT, pasinaudodama ANIMO sistema, informuoja ES paskirties šalies kompetentingą instituciją apie kiekvieną perdirbtų gyvūninių baltymų siuntą; ANIMO pranešime privalo būti tokie žodžiai „Neūkinės paskirties gyvūnų pašarui“.

8. VMVT gali leisti eksportuoti į trečiąsias šalis perdirbtus gyvūninius baltymus, nurodytus Reikalavimuose, jeigu jų naudoti nedraudžiama pagal Reikalavimų 5.1 punktą, ir tik tada, kai vykdomos šios sąlygos:

8.1. su trečiąja šalimi sudaroma dvišalė sutartis, kurioje minėta šalis įsipareigoja laikytis perdirbtų gyvūninių baltymų naudojimo reikalavimų ir neeksportuoti perdirbtų gyvūninių baltymų, išskyrus tuos atvejus, kai jie yra produkto, kurio naudojimas nėra draudžiamas pagal Reikalavimų 5.1 punktą, sudedamosios dalys;

8.2. perdirbtiems gyvūniniams baltymams išduodamas veterinarijos sertifikatas.

9. VMVT informuoja ES Komisiją ir kitas ES valstybes apie terminus ir sąlygas, kurie buvo suderinti su trečiąja šalimi dėl perdirbtų gyvūninių baltymų eksporto.

10. VMVT užtikrina, kad importuoti perdirbti gyvūniniai baltymai, kuriuos nedraudžiama naudoti pagal Reikalavimų 5.1 punktą, būtų tikrinami pagal Gyvūninių produktų, įvežamų į Lietuvos Respubliką, veterinarinio tikrinimo tvarkoje (Žin., 2002, Nr. 77-2720) nustatytas sąlygas.

11. VMVT atlieka dokumentų patikrinimą ir pašarinių žaliavų bei pagamintų pašarų tyrimus visuose gamybos ir pardavimo etapuose, kad užtikrintų šios Tvarkos ir Reikalavimų nuostatų laikymąsi. Tokie patikrinimai ir tyrimai atliekami ir ūkiuose, kuriuose atrajotojai yra laikomi su kitų rūšių gyvūnais.

12. Papildomos sąlygos, išdėstytos 7–10 punktuose, netaikomos:

12.1. naminių gyvūnų pašarui, kuris nurodytas Gyvūninių produktų prekybos su ES šalimis ir importo iš trečiųjų šalių veterinarijos reikalavimuose (Žin., 2002, Nr. [3-91](#));

12.2. produktams, kuriems pagal Reikalavimų 4 punktą netaikomas Reikalavimų 3 punkte nustatytas draudimas, jeigu jie atitinka šios Tvarkos nustatytas sąlygas.

13. Tvarkos 7 punkte išdėstytos papildomos sąlygos netaikomos perdirbtiems gyvūniniams baltymams, nurodytiems Prekybos žinduolių gyvūninėmis atliekomis apsaugos priemonių 9 ir 10 punktuose.

14. Prekybos žinduolių gyvūninėmis atliekomis apsaugos priemonių 6 ir 7 punktai netaikomi perdirbtų gyvūninių baltymų siuntoms, kurios pristatomos su veterinarijos sertifikatu.

## **II. ŽUVŲ MILTŲ GAMYBOS, PREKYBOS IR NAUDOJIMO REIKALAVIMAI**

15. Žuvų miltai turi būti gaminami tik žuvų miltams gaminti skirtose perdirbimo įmonėse, kurias patvirtina šiai veiklai VMVT pagal Gyvūninių atliekų tvarkymo, perdirbimo ir tiekimo į rinką taisyklės.

16. Kiekviena importuotų žuvų miltų siunta, prieš išleidžiant ją į apyvartą Lietuvos Respublikos teritorijoje, turi būti tiriama nustatyta tvarka.

17. Žuvų miltai turi būti gabenami tiesiai iš perdirbimo įmonių į gyvūnų pašarų gamybos įmones transporto priemonėmis, kuriomis tuo pačiu metu negabenamos kitos pašarinės žaliavos. Jeigu tos pačios transporto priemonės naudojamos kitiems produktams gabenti, jos turi būti kruopščiai išvalytos ir patikrintos prieš gabenant žuvų miltus ir juos atgabenus.

18. Importuojami žuvų miltai turi būti gabenami tiesiai iš pasienio veterinarijos posto į gyvūnų pašarų gamybos įmones pagal Gyvūninių produktų, įvežamų į Lietuvos Respubliką, veterinarinio tikrinimo tvarkos reikalavimus transporto priemonėmis, kuriomis tuo pačiu metu nevežamos kitos pašarinės žaliavos.

19. Išimties 17 ir 18 punktams tvarka gali būti leistas tarpinis žuvų miltų laikymas tik VMVT patvirtintose žuvų miltams laikyti įmonėse ar sandėliuose.

20. Pašarai, kurių sudėtyje yra žuvų miltų, gali būti gaminami tik gyvūnų pašarų gamybos įmonėse, kurios negamina pašarų atrajotojams ir kurias šiai veiklai patvirtina VMVT.

Išimties tvarka VMVT gali leisti gaminti pašarus atrajotojams įmonėse, kurios taip pat gamina pašarus, kurių sudėtyje yra žuvų miltų, kitų rūšių gyvūnams, jeigu:

20.1. atrajotojams skirtų pašarinių žaliavų gabenimas ir laikymas yra visiškai atskirtas nuo pašarinių žaliavų, kurias draudžiama atrajotojams šerti, gabenimo ir laikymo;

20.2. atrajotojams skirti pašarai laikomi, gabenami, gaminami ir pakuojami skirtingose patalpose;

20.3. VMVT yra pateikiami žuvų miltų pirkimo ir naudojimo ir savo sudėtyje žuvų miltų turinčių pašarų pardavimo dokumentai;

20.4. atrajotojams skirti pašarai yra tiriami, siekiant užtikrinti, kad juose nebūtų Reikalavimų 2 punkte nurodytų perdirbtų gyvūninių baltymų.

21. Pašarų, kurių sudėtyje yra žuvų miltų, etiketėse turi būti aiškiai įrašyti žodžiai „Yra žuvų miltų – draudžiama šerti atrajotojus“.

22. Nefasuoti pašarai, kurių sudėtyje yra žuvų miltų, turi būti gabenami transporto priemonėmis, kuriomis tuo pačiu metu negabenami atrajotojams skirti pašarai. Jeigu transporto priemonė vėliau naudojama kitiems produktams gabenti, ji turi būti kruopščiai išvalyta ir patikrinta prieš gabenant nefasuotus pašarus, kurių sudėtyje yra žuvų miltų, ir juos atgabenus.

23. Pašarus, išskyrus Gyvūninių produktų prekybos su ES šalimis ir importo iš trečiųjų šalių veterinarijos reikalavimuose nurodytą naminių gyvūnų pašarą, kurio sudėtyje yra žuvų miltų, draudžiama naudoti ir laikyti ūkiuose, kuriuose atrajotojai auginami maistui.

24. Išimties tvarka VMVT gali leisti naudoti ir laikyti pašarus, kurių sudėtyje yra žuvų miltų, ūkiuose, kuriuose atrajotojai laikomi maistui, jeigu juose įgyvendintos prevencijos priemonės, kad pašarai, kurių sudėtyje yra žuvų miltų, nepatektų atrajotojams.

### **III. DIKALCIO FOSFATO GAMYBOS, PREKYBOS IR NAUDOJIMO REIKALAVIMAI**

25. Dikalcio fosfatas turi būti gaminamas perdirbimo įmonėse, kurias VMVT patvirtina šiai veiklai pagal Gyvūninių atliekų tvarkymo, perdirbimo ir tiekimo į rinką taisykles.

26. Dikalcio fosfatas, pagamintas iš kaulų su pašalintais riebalais, turi būti:

26.1. gautas iš kaulų, kurie, atlikus priešskerdiminę apžiūrą ir poskerdiminį patikrinimą, pripažįstami tinkami žmonių maistui;

26.2. pagamintas gamybos procesu, kuris užtikrina kaulinės medžiagos visišką susmulkinimą, riebalų pašalinimą karštu vandeniu ir apdorojimą druskos rūgštimi (kurios minimali koncentracija turi būti 4 %, o  $\text{pH} < 1,5$ ) ne mažiau kaip dvi paras, apdorojimą fosforo rūgštimi ir kalkių tirpalu, gaunant dikalcio fosfato nuosėdas, kai  $\text{pH}$  4–7, kurios galiausiai išdžiovinamos oru, kurio įleidimo temperatūra yra 65 °C–325 °C ir išleidimo temperatūra yra 30 °C–65 °C, arba lygiaverčiu procesu, kurį patvirtina VMVT.

27. Pašarai, kurių sudėtyje yra dikalcio fosfato, gauto iš kaulų su pašalintais riebalais, gali būti gaminami tik tose pašarų gamybos įmonėse, kurios negamina pašarų atrajotojams ir kurias šiai veiklai patvirtina VMVT.

28. Išimties tvarka VMVT gali leisti gaminti atrajotojams pašarus įmonėje, kuri taip pat gamina pašarus, kurių sudėtyje yra dikalcio fosfato, gauto iš kaulų su pašalintais riebalais, kitų rūšių gyvūnams, jeigu:

28.1. atrajotojams skirtų pašarinių žaliavų gabenimas ir laikymas yra visiškai atskirtas nuo pašarinių žaliavų, kurias draudžiama atrajotojams šerti, gabenimo ir laikymo;

28.2. atrajotojams skirti pašarai laikomi, gabenami, gaminami ir pakuojami skirtingose patalpose;

28.3. VMVT yra pateikiami dikalcio fosfato, gauto iš kaulų su pašalintais riebalais, pirkimo ir naudojimo bei pašarų, kurių sudėtyje yra dikalcio fosfato, gauto iš kaulų su pašalintais riebalais, pardavimo dokumentai;

28.4. atrajotojams skirti pašarai yra tiriami, siekiant užtikrinti, kad juose nebūtų Reikalavimų 2 punkte nurodytų perdirbtų gyvūninių baltymų.

29. Pašarų, kurių sudėtyje yra dikalcio fosfato, gauto iš kaulų su pašalintais riebalais, etiketėse turi būti aiškiai įrašyti žodžiai „Yra dikalcio fosfato, gauto iš kaulų su pašalintais riebalais – draudžiama šerti atrajotojus“.

30. Nefasuoti pašarai, kurių sudėtyje yra dikalcio fosfato, gauto iš kaulų su pašalintais riebalais, turi būti gabenami transporto priemonėmis, kurios tuo pačiu metu negabena atrajotojams

skirtų pašarų. Jeigu minėta transporto priemonė po to yra naudojama kitiems produktams gabenti, ji turi būti kruopščiai išvalyta ir patikrinta prieš gabenant nefasuotus pašarus, kurių sudėtyje yra dikalcio fosfato, gauto iš kaulų su pašalintais riebalais, ir po gabenimo.

31. Pašarus, išskyrus Gyvūninių produktų prekybos su ES šalimis ir importo iš trečiųjų šalių veterinarijos reikalavimuose nurodytą naminių gyvūnų pašarą, kurio sudėtyje yra dikalcio fosfato, gauto iš kaulų su pašalintais riebalais, draudžiama naudoti ir laikyti ūkiuose, kuriuose atrajotojai auginami maistui.

32. Išimties tvarka VMVT gali leisti naudoti ir laikyti pašarus, kurių sudėtyje yra dikalcio fosfato, gauto iš kaulų su pašalintais riebalais, ūkiuose, kuriuose atrajotojai auginami, maistui, jeigu šiuose ūkiuose įgyvendintos prevencijos priemonės, kad pašarai, kurių sudėtyje yra dikalcio fosfato, gauto iš kaulų su pašalintais riebalais, nepatektų atrajotojams.

#### **IV. HIDROLIZUOTŲ BALTYMŲ GAMYBOS, PREKYBOS IR NAUDOJIMO REIKALAVIMAI**

33. Hidrolizuoti baltymai, gauti iš žuvų, plunksnų ir kailių, odų, turi būti:

33.1. pagaminti tik hidrolizuotiems baltymams gaminti skirtoje perdirbimo įmonėje, kurią VMVT patvirtina šiai veiklai pagal Gyvūninių atliekų tvarkymo, perdirbimo ir tiekimo į rinką taisykles;

33.2. tiriami ir po pagaminimo būti ne didesnio kaip 10000 daltonų molekulinio svorio.

34. Hidrolizuoti baltymai, gauti iš kailių ir odų, turi būti:

34.1. gauti iš kailių ir odų gyvūnų, kurie buvo paskersti skerdykloje ir kurių skerdena, atlikus priešskerdiminę apžiūrą ir poskerdiminį patikrinimą, buvo pripažinta tinkama žmonių maistui;

34.2. pagaminti gamybos procesu, kurio metu taikomos atitinkamos priemonės kailių ir odų užterštumui sumažinti, žaliava sūdoma, kalkinama ir intensyviai plaunama, po to apdorojama ne mažiau kaip 3 valandas 80 °C temperatūra pH > 11 tirpalu ir apdorojama karščiu > 140 °C 20 minučių > 3,6 barų slėgiu arba lygiaverčiu gamybos procesu, kurį patvirtina VMVT.

35. Pašarai, kurių sudėtyje yra hidrolizuotų baltymų, gali būti gaminami tik tose gyvūnų pašarų gamybos įmonėse, kurios negamina pašarų atrajotojams ir kurias šiai veiklai patvirtina VMVT.

36. Išimties tvarka VMVT gali leisti gaminti atrajotojams skirtus pašarus įmonėse, kurios taip pat gamina pašarus, kurių sudėtyje yra hidrolizuotų baltymų, kitų rūšių gyvūnams, jeigu:

36.1. atrajotojams skirtų pašarinių žaliavų gabenimas ir laikymas yra visiškai atskirtas nuo pašarinių žaliavų, kurias draudžiama naudoti atrajotojams šerti, gabenimo ir laikymo;

36.2. atrajotojams skirti pašarai laikomi, gabenami, gaminami ir pakuojami skirtingose patalpose;

36.3. VMVT yra pateikiami hidrolizuotų baltymų pirkimo ir naudojimo bei pašarų, kurių sudėtyje yra hidrolizuotų baltymų, pardavimo dokumentai;

36.4. atrajotojams skirti pašarai yra tiriami, siekiant užtikrinti, kad juose nebūtų Reikalavimų 2 punkte nurodytų perdirbtų gyvūninių baltymų.

37. Pašarų, kuriuose yra hidrolizuotų baltymų, etiketėse turi būti aiškiai įrašyti žodžiai „Yra hidrolizuotų baltymų – draudžiama šerti atrajotojus“.

38. Nefasuoti pašarai, kurių sudėtyje yra hidrolizuotų baltymų, turi būti gabenami transporto priemonėmis, kurios tuo pačiu metu negabena atrajotojams skirtų pašarų. Jeigu ta pati transporto priemonė yra naudojama kitiems produktams gabenti, ji turi būti kruopščiai išvalyta ir patikrinta prieš gabenant nefasuotus pašarus, kurių sudėtyje yra hidrolizuotų baltymų, ir po gabenimo.

39. Pašarus, išskyrus Gyvūninių produktų prekybos su ES šalimis ir importo iš trečiųjų šalių veterinarijos reikalavimuose nurodytą naminių gyvūnų pašarą, kurio sudėtyje yra hidrolizuotų baltymų, draudžiama naudoti ir laikyti ūkiuose, kuriuose atrajotojai auginami maistui.

40. Išimties tvarka VMVT gali leisti naudoti ir laikyti pašarus, kurių sudėtyje yra hidrolizuotų baltymų, ūkiuose, kuriuose atrajotojai auginami, jeigu juose įgyvendintos prevencijos priemonės, kad pašarai, kurių sudėtyje yra hidrolizuotų baltymų, nepatektų atrajotojams.

## **V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS**

41. Tvarka, išskyrus 4 punktą, įsigalioja nuo paskelbimo „Valstybės žiniuose“ datos.

42. Tvarkos 4 punktas įsigalioja nuo įstojimo į Europos Sąjungą datos.

---

Ūkinės paskirties gyvūnų šėrimo  
perdirbtais gyvūniniais baltymais  
veterinarijos reikalavimų  
įgyvendinimo tvarkos  
priedas

\_\_\_\_\_  
(Šalies eksportuotojos kompetentinga institucija)

**VETERINARIJOS SERTIFIKATAS PERDIRBTIEMS GYVŪNINIAMS BALTYMAMS,  
NURODYTIEMS ES KOMISIJOS SPRENDIME 2000/766/EB, IŠSKYRUS NAMINIŲ  
GYVŪNŲ PAŠARĄ, NURODYTĄ ES TARYBOS DIREKTYVOS 92/118/EEB 4  
STRAIPSNIO I PRIEDE, IR APDOROTUS GYVŪNINIUS BALTYMUS, IŠVARDYTUS  
ES KOMISIJOS SPRENDIMO 2000/766/EB 2 (2) STRAIPSNYJE, SKIRTIEMS NAUDOTI  
NEDRAUDŽIANT KOMISIJOS NUTARIMO 2000/766/EB 3 (1) STRAIPSNIUI IR  
SKIRTIEMS PREKYBAI BEI EKSPORTUI Į TREČIASIAS ŠALIS**

\_\_\_\_\_  
Nr. \_\_\_\_\_  
(Data)

\_\_\_\_\_  
(Išdavimo vieta)

Paskirties šalis: .....  
Kilmės šalis: .....  
Ministerija: .....  
Kompetentinga tarnyba: .....

**I. Produkto tapatumo nustatymas**

Perdirbtų gyvūninių baltymų kilmė .....  
Perdirbti gyvūniniai baltymai gauti iš: .....  
(Gyvūnų rūšis)  
Pakuotė.....  
Pakuočių skaičius .....  
Svoris neto: .....  
Partijos Nr.: .....

**II. Produkto kilmė**

Įmonės patvirtintas numeris ir adresas: .....

**III. Produkto paskirtis**

Perdirbti gyvūniniai baltymai siunčiami iš:  
.....  
(Pakrovimo vieta)

I.....  
(Šalis ir paskirties vieta)

transporto priemone:  
- tipas: .....  
- laivo numeris arba pavadinimas:.....  
Plombos Nr.: .....

Siuntėjo pavadinimas ir adresas: .....

Gavėjo pavadinimas ir adresas: .....

#### IV. Sveikumo patvirtinimas

Aš, žemiau pasirašęs valstybinis veterinarijos gydytojas, patvirtinu, kad perdirbti gyvūniniai baltymai ar produktai:

1. Pagaminti įmonėje, patvirtintoje pagal ES Tarybos direktyvą 90/667/EEB.
2. Pagaminti, kaip nurodyta ES Komisijos sprendimo 2000/766/EB II ir III prieduose, ir negali būti naudojami ūkinės paskirties gyvūnams šerti.

Valstybinis veterinarijos gydytojas

\_\_\_\_\_  
(Parašas (1))

\_\_\_\_\_  
(Vardas, pavardė)

Antspaudas (1)

(1) antspaudas ir parašas spalva turi skirtis nuo teksto spalvos.

\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_  
(Šalies eksportuotojos kompetentinga institucija)

**VETERINARIJOS SERTIFIKATAS**  
**PREKYBAI HIDROLIZUOTAIS BALTYMAIS IR DIKALCIO FOSFATU, GAUTU IŠ**  
**KAULŲ**  
**SU PAŠALINTAIS RIEBALAIS (1)**

\_\_\_\_\_  
Nr. \_\_\_\_\_  
(Data)

\_\_\_\_\_  
(Išdavimo vieta)

Paskirties šalis: .....  
Kilmės šalis: .....  
Ministerija: .....  
Kompetentinga tarnyba: .....

**I. Produkto tapatumo nustatymas**

Perdirbtų gyvūninių baltymų kilmė.....  
Perdirbti gyvūniniai baltymai gauti iš: .....  
(Gyvūnų rūšis)

Pakuotė.....  
Pakuočių skaičius .....  
Svoris neto: .....  
Partijos Nr.: .....

**II. Produkto kilmė**

Įmonės patvirtintas numeris ir adresas: .....

**III. Produkto paskirtis**

Perdirbti gyvūniniai baltymai siunčiami iš:  
.....  
(Pakrovimo vieta)

I.....  
(Šalis ir paskirties vieta)

transporto priemone:

- tipas: .....  
- laivo numeris arba pavadinimas:.....

Plombos Nr.: .....

Siuntėjo pavadinimas ir adresas: .....

Gavėjo pavadinimas ir adresas:

**IV. Sveikumo patvirtinimas**

Aš, žemiau pasirašęs valstybinis veterinarijos gydytojas, patvirtinu, kad aprašyti produktai:  
1. Pagaminti įmonėje, patvirtintoje pagal Tarybos direktyvą 90/667/EEB.

2. Pagaminti pagal ES Komisijos sprendimo 2001/9/EB II ir III priedų (1) reikalavimus ir negali būti naudojami atrajotojams šerti.

3. Kiekvienos partijos mėginiai buvo ištirti, produkto molekulinė masė yra mažesnė nei 10 000 daltonų (1).

Valstybinis veterinarijos gydytojas

\_\_\_\_\_  
(Parašas (2))

\_\_\_\_\_  
(Vardas, pavardė)

Antspaudas (2)

(1) išbraukti, jei netinka;

(2) antspaudas ir parašo spalva turi skirtis nuo teksto spalvos.

\_\_\_\_\_

PATVIRTINTA

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos  
direktoriaus 2002 m. birželio 6 d.  
įsakymu Nr. 267.

**GYVŪNINIŲ ATLIEKŲ NAUDOJIMO ŪKINĖS PASKIRTIES GYVŪNŲ PAŠARUI  
VETERINARIJOS REIKALAVIMAI**

Gyvūninių atliekų naudojimo ūkinės paskirties gyvūnų pašarui veterinarijos reikalavimai parengti vadovaujantis Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatymu (Žin., 1992, Nr. [2-15](#)) ir įgyvendina ES Komisijos sprendimą 2001/25/EB.

1. Reikalavimų tikslas – nurodyti gyvūnines atliekas, kurias draudžiama naudoti ūkinės paskirties gyvūnų pašarui gaminti.

2. Vartojamos sąvokos:

**Eksperimentiniai gyvūnai** – gyvūnai, kurie naudojami arba kuriuos ketinama naudoti eksperimentams.

**Neūkinės paskirties gyvūnai** – gyvūnai, neauginami maistui.

**Pašaras** – gyvūninis pašaras ūkinės paskirties gyvūnams, įskaitant perdirbtus gyvūninius baltymus.

**Ūkinės paskirties gyvūnai** – gyvūnai, auginami maistui.

**Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba** (toliau – **VMVT**) – Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija.

3. VMVT turi užtikrinti, kad šios gyvūninės atliekos nebūtų naudojamos ūkinės paskirties gyvūnų pašaro gamybai:

3.1. galvijai, kiaulės, ožkos, avys, neporakanopiai, paukščiai, ūkyje išaugintos žuvys ir visi kiti ūkinės paskirties gyvūnai, kurie nugaišo ūkyje, bet nebuvo paskersti žmonių maistui, įskaitant negyvus gimusius ir negimusius gyvūnus;

3.2. nugaišę gyvūnai:

3.2.1. neūkinės paskirties gyvūnai,

3.2.2. zoologijos sodo gyvūnai,

3.2.3. cirko gyvūnai,

3.2.4. eksperimentiniai gyvūnai,

3.2.5. laukiniai gyvūnai, kuriuos nurodo VMVT;

3.3. gyvūnai, kurie nužudomi ūkyje pagal ligų likvidavimo programą;

3.4. nepažeidžiant gyvūnų priverstinio skerdimo dėl gyvūnų gerovės, ūkinės paskirties gyvūnai, kurie nugaišo transportavimo metu.

---

## PATVIRTINTA

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos  
direktoriaus 2002 m. birželio 6 d.  
įsakymu Nr. 267

### PREKYBOS ŽINDUOLIŲ GYVŪNINĖMIS ATLIEKOMIS APSAUGOS PRIEMONĖS

Prekybos žinduolių gyvūninėmis atliekomis apsaugos priemonės (toliau – Priemonės) parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatymu (Žin., 1992, Nr. [2-15](#)) ir įgyvendina ES Komisijos sprendimą 97/735/EB.

1. Priemonių tikslas – nustatyti prekybos žinduolių gyvūninėmis atliekomis kriterijus.
2. Vartojamos sąvokos:

**Perdirbti gyvūniniai baltymai** – mėsos ir kaulų miltai, mėsos miltai, kaulų miltai, kraujo miltai, sausa plazma ir kiti kraujo produktai, hidrolizuoti baltymai, nagų miltai, ragų miltai, paukščių skerdimo atliekų miltai, plunksnų miltai, sausi spirgai, žuvų miltai, dikalcio fosfatas, želatina ir kiti panašūs produktai, įskaitant mišinius, pašarus, pašarų papildus ir premiksus, kurių sudėtyje yra šių produktų.

**Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba** (toliau – VMVT) – Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija.

**Žinduolių gyvūninės atliekos** – žinduolių lavonai ar atskiros jų dalys ar gyvūniniai produktai, neskirti tiesioginiam žmonių vartojimui, išskyrus gyvūnų išmatas ir visuomeninio maitinimo įstaigų maisto atliekas.

3. Draudžiama siųsti į ES valstybes ar trečiąsias šalis perdirbtas žinduolių gyvūnines atliekas, nurodytas Žinduolių gyvūninių atliekų perdirbimo veterinarijos reikalavimuose (toliau – Reikalavimai), kurios buvo perdirbtos nesilaikant Reikalavimų.

4. Draudžiama terpti į gyvūnų pašarą perdirbtas žinduolių gyvūnines atliekas, neatitinkančias Reikalavimų 3 punkto.

5. 3 ir 4 punktuose nurodyti draudimai netaikomi produktams, kurie nurodyti Reikalavimų 4 punkte.

6. Prekiaujant perdirbtais gyvūniniais baltymais, skirtais gyvuliams šerti, turi būti išduotas veterinarijos sertifikatas.

7. Prekiaujant perdirbtais gyvūniniais baltymais, skirtais gyvuliams šerti, kurie buvo perdirbti pagal Reikalavimų 13 punkto nuostatas, išskyrus žinduolių gyvūnines atliekas, nurodytas Reikalavimų 4 punkte, turi būti išduotas veterinarijos sertifikatas ir oficiali deklaracija.

8. VMVT turi pateikti ES valstybėms ir ES Komisijai sąrašą patvirtintų įmonių, kurios perdirba žinduolių gyvūnines atliekas, laikantis sąlygų, nurodytų Reikalavimuose.

9. Nepažeisdama Priemonių 3 punkto ir Reikalavimų 4 punkto nuostatų, VMVT gali leisti siųsti į ES valstybes perdirbtas žinduolių gyvūnines atliekas, kurios nebuvo perdirbtos pagal parametrus, nurodytus, Reikalavimų 13 punkte, sudeginti arba naudoti kaip kurą.

10. Išimtis, nurodyta 9 punkte, turi būti taikoma tik tuo atveju, jeigu įvykdytos šios sąlygos:

10.1. paskirties šalis privalo duoti leidimą priimti perdirbtas žinduolių gyvūnines atliekas;

10.1.1. jeigu perdirbtos žinduolių gyvūninės atliekos skirtos sudeginti arba naudoti kaip kurą, jų siuntą turi lydėti veterinarijos sertifikatas ir ant kontenerių privalo būti kilmės, paskirties ir tranzito šalių kalbomis aiškiai užrašyti žodžiai „Ne gyvuliams šerti – tik sudeginti ar naudoti kaip kurą“;

10.2. perdirbtos žinduolių gyvūninės atliekos privalo būti transportuojamos užplombuotuose, dengtuose kontaineriuose arba transporto priemonėmis, kad būtų išvengta jų iškritimo, ir vežamos tiesiai į sudeginimo ar deginimo kaip kuras vietą;

10.3. VMVT privalo informuoti ES Komisiją ir kitas ES valstybes apie sąrašą krematorių ir elektrinių, kurioms leista priimti tokias perdirbtas žinduolių gyvūnines atliekas;

10.4. perdirbtos žinduolių gyvūninės atliekos gali būti gabenamos tik į įmones, nurodytas 10.3 punkte;

10.5. VMVT, siunčiant perdirbtas žinduolių gyvūnines atliekas į ES valstybes, privalo informuoti ANIMO sistema paskirties šalies kompetentingą instituciją apie išsiųstą krovinį. ANIMO pranešime privalo būti žodžiai „Ne gyvuliams šerti – tik sudeginti ar naudoti kaip kurą“;

10.6. paskirties šalies kompetentinga institucija turi užtikrinti, kad nurodytos paskirties šalies įmonės naudotų krovinį tik 9 punkte nurodytais tikslais ir saugotų visą dokumentaciją, įrodančią, kad laikomasi Priemonių reikalavimų.

---

## PATVIRTINTA

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos  
direktoriaus 2002 m. birželio 6 d.  
įsakymu Nr. 267

### **ŽINDUOLIŲ GYVŪNINIŲ ATLIEKŲ PERDIRBIMO VETERINARIJOS REIKALAVIMAI**

Žinduolių gyvūninių atliekų perdirbimo veterinarijos reikalavimai (toliau – Reikalavimai) parengti vadovaujantis Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatymu (Žin., 1992, Nr. [2-15](#)) ir įgyvendina ES Tarybos sprendimą 99/534/EB.

#### **I. BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Reikalavimų tikslas – atsižvelgus į užkrečiamųjų spongiforminių encefalopatijų grėsmę, nustatyti sąlygas pavojingų ir nepavojingų žinduolių gyvūninių atliekų perdirbimui, įskaitant žinduolių šalutinius produktus, neskirtus žmonių maistui, gautus gaminant maisto produktus.

2. Vartojamos sąvokos:

**Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba** (toliau – **VMVT**) – Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija.

**Žinduolių gyvūninės atliekos** – žinduolių lavonai ar atskiros jų dalys ar gyvūniniai produktai, neskirti tiesioginiam žmonių vartojimui, išskyrus gyvūnų išmatas ir visuomeninio maitinimo įstaigų maisto atliekas.

3. VMVT užtikrina, kad visos žinduolių gyvūninės atliekos, kurioms taikomi Reikalavimai, būtų perdirbamos pagal 13 punkto reikalavimus.

4. 3 punkto nuostatos netaikomos:

4.1. nepavojingoms gyvūninėms atliekoms, naudojamoms pašaro neūkinės paskirties gyvūnams gamybai;

4.2. šeriant gyvūninėmis atliekomis zoologijos sodo, cirko gyvūnus ar kailinius žvėrelius, medžioklinius šunis ir vikšrus, skirtus žuvų masalui;

4.3. kaulams su pašalintais riebalais, iš kurių gaminama želatina;

4.4. kailiams ir odoms želatinai gaminti, kolagenui ir hidrolizuotiems baltymams, nagams, ragams, plaukams;

4.5. liaukoms, audiniams ir organams, skirtiems farmacijai;

4.6. kraujui ir kraujo produktams;

4.7. pienui ir pieno produktams;

4.8. neatrajotojų gyvūninėms atliekoms, skirtoms lydytiems riebalams gaminti, išskyrus spirgus, gautus šios gamybos metu;

4.9. nepavojingoms atrajotojų gyvūninėms atliekoms, skirtoms lydytiems riebalams gaminti, išskyrus spirgus, gautus šios gamybos metu;

4.10. gyvūninėms atliekoms gaminant produktus, kurie nenaudojami žmonių maistui, gyvuliams šerti ir kaip trąšos.

5. VMVT gali taikyti griežtesnius reikalavimus žinduolių gyvūninių atliekų perdirbimui, nei nurodyti 13 punkte.

6. VMVT turi užtikrinti, kad visi lydyti riebalai, gauti perdirbant atrajotojų gyvūnines atliekas, būtų išvalyti taip, kad juose liktų ne daugiau kaip 0,15 % netirpių dalelių.

7. 3 punkto reikalavimai netaikomi lydytiems riebalams, gautiems perdirbant atrajotojų gyvūnines atliekas, jeigu jos perdirbamos tokiu būdu, kuris atitinka vieną iš standartų, nurodytų 14-15 punktuose, arba jeigu užtikrinama, kad riebalai nebus naudojami žmonių maistui ar gyvuliams šerti.

8. Išimties 3, 6 ir 7 punktams tvarka VMVT gali leisti:

8.1. perdirbti žinduolių gyvūnines atliekas tokiu būdu, kuris neatitinka 13 punkte nurodytų parametrų, jeigu po perdirbimo taikomas kitas perdirbimo procesas, atitinkantis 13 punkto reikalavimus, arba jeigu perdirbtos žinduolių gyvūninės atliekos yra užkasamos, sudeginamos, deginamos kaip kuras arba kitu būdu, kuris užtikrina saugų sunaikinimą;

8.2. gaminti lydytus riebalus, gautus iš atrajotojų pavojingų gyvūninių atliekų perdirbant tokiu būdu, kuris neatitinka 13-15 punktų reikalavimų, jeigu po tokio perdirbimo taikomas kitas perdirbimo procesas, atitinkantis Reikalavimus, arba jeigu gauti lydyti riebalai yra užkasami, sudeginami, deginami kaip kuras arba kitu būdu, kuris užtikrina saugų sunaikinimą.

9. VMVT, leisdama žinduolių gyvūnines atliekas perdirbti, kaip nurodyta 8.1 punkte, turi įdiegti kontrolės sistemą, siekdama užtikrinti, kad žinduolių gyvūninės atliekos, kurioms taikomi Reikalavimai ir kurios nebuvo perdirbtos pagal 13-15 punktų reikalavimus, nebūtų naudojamos gyvuliams šerti ir kaip trąšos.

10. VMVT turi užtikrinti, kad įmonės, patvirtintos pavojingų ir nepavojingų gyvūninių atliekų perdirbimui pagal Gyvūninių atliekų tvarkymo, perdirbimo ir tiekimo į rinką taisyklės, dirbtų pagal reikalavimus, nurodytus 13 punkte.

11. VMVT turi reguliariai tikrinti 10 punkte nurodytų įmonių veiklą. Įmonės privalo saugoti dokumentaciją, kurioje turi būti nurodyta perdirbimo proceso metu pasiekta temperatūra, spaudimas ir dalelių dydis.

12. VMVT turi užtikrinti, kad sąraše įmonių, kurios patvirtintos perdirbti žinduolių gyvūnines atliekas, būtų nurodytos įmonės, dirbančios pagal Reikalavimus.

## **II. MINIMALŪS REIKALAVIMAI ŽINDUOLIŲ GYVŪNINĖMS ATLIEKOMS PERDIRBTI**

13. Minimalūs reikalavimai žinduolių gyvūninėms atliekoms perdirbti:

13.1. maksimalus dalelių dydis – 50 mm;

13.2. temperatūra –  $>133^{\circ}\text{C}$ ;

13.3. laikas – 20 minučių nenutrūkstančiu procesu.

## **III. PERDIRBIMO STANDARTAI**

14. Transesterifikacija ar hidrolizė atliekama mažiausiai  $200^{\circ}\text{C}$  temperatūroje, esant atitinkamam spaudimui, 20 minučių (glicerolis, riebiosios rūgštis ir esteriai).

15. Saponifikacija su Na OH 12M (glicerolis ir muilas) atliekama:

15.1. partijomis –  $95^{\circ}\text{C}$  temperatūroje 3 valandas;

15.2. nenutrūkstančiu procesu –  $140^{\circ}\text{C}$  temperatūra, 2 barų (2000hPa) slėgiu 8 minutes arba lygiavertėmis sąlygomis.

## **IV. ŽINDUOLIŲ GYVŪNINĖS ATLIEKAS PERDIRBANČIŲ ĮMONIŲ DARBO TVARKA**

16. Perdirbant žinduolių gyvūnines atliekas, turi būti atsižvelgiama į šiuos kriterijus:

16.1. proceso parametrų aprašymą (pagal proceso eigos diagramą);

16.2. kritinių kontrolės taškų identifikavimą, įskaitant žinduolių gyvūninių atliekų perdirbimo greitį nenutrūkstančiu procesu;

16.3. atitikimą šiuos perdirbimo reikalavimus:

16.3.1. maksimalus leistinas dalelių dydis – 50 mm,

16.3.2. temperatūra  $>133^{\circ}\text{C}$ ,

16.3.3. ištiesai 20 minučių,

16.3.4. spaudimas (absoliutus), sukeltas prisotintų garų, ne mažesnis kaip 3 barai;

16.4. 14 punkte nurodytų reikalavimų pasiekimą:

16.4.1. dalelių dydis perdirbant partijomis ir nenutrūkstančiu procesu: dalelių dydis priklauso nuo mėsmalės angos dydžio,

16.4.2. perdirbant partijomis:

16.4.2.1. temperatūra privalo būti matuojama nuolatiniu termoelementu ir rodmenys žymimi termografike pagal faktinį laiką,

16.4.2.2. slėgis privalo būti matuojamas nuolatiniu slėgio matuokliu, rodmenys privalo būti žymimi pagal faktinį laiką; vieną kartą per metus termoelementas ir slėgio matuoklis privalo būti kalibruojami,

16.4.2.3. perdirbimo laikas privalo būti nurodytas pagal laiko ir temperatūros ir laiko ir slėgio diagramas;

16.4.3. perdirbant nenutrūkstančiu procesu:

16.4.3.1. temperatūra ir slėgis privalo būti matuojami termoelementu arba infraraudonoju temperatūros matuokliu; slėgio matuokliai naudojami perdirbimo sistemos nustatytoje vietoje tokiu būdu, kad temperatūra ir slėgis atitiktų 13 punkte nurodytus parametrus nenutrūkstančio slėgio sistemos viduje arba jos dalyje; temperatūra ir slėgis privalo būti nurodyti pagal faktinį laiką,

16.4.3.2. minimalaus tranzito laiko nenutrūkstančio slėgio sistemoje, kurioje temperatūra ir laikas atitinka 13 punkte nurodytas sąlygas, matavimai naudojant netirpius žymiklius (pvz., mangano dioksidą) arba būdą, kuris suteikia lygiavertes garantijas, privalo būti pateikti VMVT; tikslūs matavimai ir žinduolių gyvūninių atliekų perdirbimo greičio kontrolė yra svarbiausi kriterijai ir privalo būti įvertinti atliekant validacijos tyrimą dėl kritinių kontrolės taškų, kad galima būtų nuolat kontroliuoti:

16.4.3.2.1. padavimo sraigto apsisukimus per minutę (apsisukimai/minutės),

16.4.3.2.2. elektros jėgą (amperais, esant tam tikrai įtampai),

16.4.3.2.3. garavimo/kondensacijos greitį,

16.4.3.2.4. įsiurbimų skaičių per laiko vienetą.

Visi matuokliai ir matavimo įranga privalo būti kalibruojami vieną kartą per metus.

17. Nustatyti rodikliai privalo būti tikrinami periodiškai arba nurodžius VMVT ir bet kuriuo atveju, kai perdirbimo procese yra padaryti svarbūs pakeitimai (pvz.: mechanizmų modifikacija, kita žaliava).

---

## PATVIRTINTA

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos  
direktorius 2002 m. birželio 6 d.  
įsakymu Nr. 267

# GYVŪNINIŲ ATLIEKŲ TVARKYMO, PERDIRBIMO IR TIEKIMO Į RINKĄ TAISYKLĖS

Gyvūninių atliekų tvarkymo, perdirbimo ir tiekimo į rinką taisyklės (toliau – Taisyklės) parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos veterinarijos įstatymu (Žin., 1992, Nr. [2-15](#)) ir atitinka Europos Sąjungos Tarybos direktyvą 90/667/EEB.

## I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Taisyklės nustato reikalavimus:

- 1.1. gyvūninėms atliekoms laikyti ir (arba) perdirbti, siekiant sunaikinti ligų sukėlėjus;
- 1.2. gyvūninių pašarų gamybai;
- 1.3. gyvūninių atliekų, skirtų ne žmonių maistui, tiekimui į rinką.

2. Taisyklės netaikomos:

- 2.1. naikinant ir kontroliuojant tam tikras ligas ir naudojant maitinimo įstaigų atliekas;
- 2.2. gaminant kombinuotuosius pašarus, į kuriuos dedama gyvūninių ir augalinių produktų, ir tokius pašarus, kurių sudėtyje yra tik augalinių medžiagų.

3. Vartojamos sąvokos:

**Gyvūninės atliekos** – gyvūnų skerdiena arba žuvų atliekos, arba jų dalys, arba tiesioginiam žmonių maistui neskirti gyvūniniai produktai, išskyrus gyvūnų išmatas ir maitinimo įstaigų atliekas.

**Įmonė** – nepavojingas ar pavojingas gyvūninės atliekos perdirbanti įmonė, gyvūnų pašarą arba žuvų miltus gaminanti įmonė arba įmonė, gaminanti techninės arba farmacinės paskirties produktus iš gyvūninių atliekų.

**Naminių gyvūnų pašaras** – šunų, kačių ir kitų naminių gyvūnų pašaras, kuris visas arba iš dalies gaminamas iš nepavojingų gyvūninių atliekų.

**Nepavojingos gyvūninės atliekos** – gyvūninės atliekos, kurios nekelia pavojaus gyvūnams arba žmonėms užsikrėsti užkrečiamosiomis ligomis.

**Nepavojingų gyvūninių atliekų perdirbimo įmonė** – įmonė, kurioje nepavojingos gyvūninės atliekos perdirbamos į produktus, kurie dedami į gyvūnų pašarą arba žuvų miltus.

**Pavojingos gyvūninės atliekos** – gyvūninės atliekos, pavojingos gyvūnų arba žmonių sveikatai.

**Pavojingų gyvūninių atliekų perdirbimo įmonė** – įmonė, kurioje, siekiant sunaikinti ligų sukėlėjus, pavojingos gyvūninės atliekos yra apdorojamos arba perdirbamos.

**Techninės arba farmacinės paskirties produktai** – produktai, skirti ne žmonių maistui arba gyvūnų pašarui.

**Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba** (toliau – VMVT) – Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija.

## II. GYVŪNINIŲ ATLIEKŲ PERDIRBIMO IR PERDIRBTŲ PRODUKTŲ TIEKIMO Į RINKĄ TAISYKLĖS

4. Šios pavojingos gyvūninės atliekos turi būti perdirbamos pavojingų gyvūninių atliekų perdirbimo įmonėje, kurią VMVT tvirtina laikydamasi 13 punkto reikalavimų, arba sudeginamos, arba užkasamos 10 punkte nurodytais atvejais:

4.1. galvijai, kiaulės, ožkos, avys, arkliai, naminiai paukščiai ir kiti ūkinės paskirties gyvūnai, kurie nugaišo ūkiuose, bet nebuvo paskersti žmonių maistui, tarp jų gimę negyvi ir negimę gyvūnai;

- 4.2. negyvi gyvūnai, nepaminti 4.1 punkte, kuriuos nurodo VMVT;
- 4.3. gyvūnai, kurie, taikant ligų likvidavimo priemones, naikinami ūkiuose arba kitoje VMVT nurodytoje vietoje;
- 4.4. gyvūninės atliekos, tarp jų gyvūnų kraujas, gautas iš gyvūnų, kuriems skerdimo metu nustatyti pavojingų žmonių ir gyvūnams ligų klinikiniai požymiai;
- 4.5. visos įprastu būdu skerdžiamų gyvūnų kūno dalys, kurioms nebuvo atliktas poskerdiminis patikrinimas, išskyrus kailius, odas, kanopas, plunksnas, vilnas, ragus, kraują ir kitus panašius produktus;
- 4.6. visa sugedusi ir dėl to kelianti grėsmę žmonių ir gyvūnų sveikatai gyvūnų mėsa ir gyvūniniai maisto produktai;
- 4.7. importuojami gyvūnai, jų mėsa, mėsos ir pieno produktai, kurie, juos patikrinus, neatitinka VMVT nustatytų veterinarijos reikalavimų, taikomų jų importui į Lietuvos Respubliką, nebent jie yra reeksportuojami arba jų importas leidžiamas taikant VMVT nustatytus apribojimus;
- 4.8. naminiai gyvūnai, kurie nugaišo gabenant, nepažeidžiant tų atvejų, kai gyvūnai turi būti nedelsiant skerdžiami dėl priežasčių, susijusių su jų gerove;
- 4.9. pavojingos gyvūninės atliekos, kuriose yra žmonių arba gyvūnų sveikatai kenksmingų medžiagų likučių; pienas, mėsa arba gyvūniniai produktai, kurie dėl šių medžiagų likučių laikomi netinkamais žmonių maistui;
- 4.10. žuvis, kurios turi ligų, galinčių užkrėsti žmones arba kitas žuvis, klinikinių požymių.
5. Nepavojingomis gyvūninėmis atliekomis laikomos ne tik gyvūninės atliekos, kurios nurodytos 3 punkte, bet ir:
  - 5.1. gyvūninės atliekos, įrašytos į 4.5 punktą, jeigu jos naudojamos pašarų gamybai;
  - 5.2. atvirose jūros vandenyse sugautos žuvis, skirtos žuvų miltams gaminti;
  - 5.3. šviežios žuvies vidaus organai, gauti iš įmonių, gaminančių žmonių maistui skirtus žuvų produktus.
6. Produktas, kuris gaunamas kartu perdirbant pavojingas ir nepavojingas gyvūnines atliekas, laikomas pavojinga gyvūnine atlieka.
7. Jeigu nepavojingos gyvūninės atliekos perdirbamos naminių gyvūnų pašarą gaminančioje įmonėje arba įmonėje, kurioje gaminami farmacinės arba techninės paskirties produktai, VMVT tas įmones patvirtina pagal 13 ir 15 punkto reikalavimus.
8. Žuvų miltai, gauti iš įmonių, kurioms tiekiamos ir kuriose perdirbamos tik nepavojingos gyvūninės atliekos, skirtos žuvų miltams gaminti, privalo atitikti 49–50 punktų reikalavimus.
9. Nepavojingos gyvūninės atliekos gali būti perdirbamos įmonėje, patvirtintoje laikantis 13 punkto reikalavimų, arba turi būti deginamos ar užkasamos laikantis 10–11 punktų reikalavimų.
10. VMVT turi teisę nuspręsti deginti arba užkasti pavojingas gyvūnines atliekas, jeigu:
  - 10.1. užkrėstų arba įtariamų, kad serga užkrečiamosiomis ligomis, gyvūnų lavonų negalima vežti į artimiausią pavojingų gyvūninių atliekų perdirbimo įmonę dėl pavojaus žmonių sveikatai;
  - 10.2. gyvūnai sirgo arba įtariamai, kad sirgo sunkia liga, arba jų mėsoje rasta kenksmingų medžiagų, kurios gali būti pavojingos žmonių arba gyvūnų sveikatai ir kurios nežūsta nepakankamo terminio apdorojimo metu;
  - 10.3. dėl plačiai paplitusios užkrečiamosios ligos gyvūnų lavonų nepajėgia priimti pavojingų gyvūninių atliekų perdirbimo įmonės;
  - 10.4. pavojingos gyvūninės atliekos yra sunkiai pasiekiamose vietose;
  - 10.5. pavojingų gyvūninių atliekų rinkti neapsimoka dėl nedidelio jų kiekio ar dėl didelio iki jų esančio atstumo nuo pavojingų gyvūninių atliekų perdirbimo įmonės.
11. Gyvūnų lavonai arba jų atliekos turi būti užkasami pakankamai giliai, kad jų negalėtų išsikasti mėšedžiai gyvūnai, tinkamame dirvožemyje, kad nebūtų užteršiami gruntiniai vandenys ar kitaip nepakenkiama aplinkai. Prieš užkasant gyvūnų lavonus arba jų atliekas, jei reikia, apipurškiama atitinkamais dezinfekantais, kuriuos naudoti leidžia VMVT.
12. VMVT visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje arba jos dalyje tvirtina vieną arba keletą pavojingų gyvūninių atliekų perdirbimo įmonių, kurios rinktų ir perdirbtų pavojingas gyvūnines

atliekas. VMVT turi teisę tvirtinti pavojingų gyvūninių atliekų perdirbimo įmonę kitos valstybės teritorijoje, jeigu su šia valstybe buvo sudaryta sutartis.

13. Įmonės siekiančios VMVT patvirtinimo, privalo:

13.1. atitikti 34–38 punktų reikalavimus, tvarkyti, perdirbti ir laikyti gyvūnines atliekas taip, kaip nurodyta 39–48 punktuose, garantuoti, kad perdirbti produktai atitiks 49–50 punktų reikalavimus;

13.2. būti tikrinamos VMVT taip, kaip nurodyta 21–22 punktuose.

14. Įmonių patvirtinimas nedelsiant sustabdomas, jei nevykdomos sąlygos, pagal kurias jis buvo suteiktas.

15. Įmonės, kurios naminių gyvūnų pašaro arba farmacinės ar techninės paskirties produktų gamybai naudoja nepavojingas gyvūnines atliekas, tvirtinamos pagal 13 punkto reikalavimus ir turi atitikti šiuos papildomus reikalavimus:

15.1. jose turi būti atitinkamos patalpos visiškai saugiam nepavojingų gyvūninių atliekų laikymui ir apdorojimui;

15.2. jose turi būti atitinkamos sąlygos sunaikinti nepanaudotas nepavojingas gyvūnines atliekas, kurios lieka gaminant naminių gyvūnų pašarą, farmacinės arba techninės paskirties produktus, arba jos turi būti siunčiamos į kitą gyvūninių atliekų perdirbimo įmonę ar krematoriumą;

15.3. jose turi būti atitinkamos sąlygos sunaikinti gamybos metu atsiradusias nepavojingas gyvūnines atliekas, kurios negali būti dedamos į kitą gyvūnams skirtą pašarą; turi būti atitinkamos sąlygos gyvūnines atliekas deginti arba užkasti tinkamame dirvožemyje, kad nebūtų užteršti gruntiniai vandenys ar kaip kitaip pakenkta aplinkai.

16. Tam tikrų gyvūninių atliekų, kurios gaunamos tik iš gyvūnų arba žuvų, apdorojimo būdas naminių gyvūnų pašaro gamybos metu ir sąlygos, kurių turi būti laikomasi juos gaminant, nustatomi laikantis VMVT patvirtintos tvarkos.

17. Išimties tvarka VMVT turi teisę:

17.1. leisti naudoti gyvūnines atliekas mokslo tikslams;

17.2. pavojingomis gyvūninėmis atliekomis, kurios nurodytos 4.1–4.3 punktuose, jeigu jos gautos iš gyvūnų, kurie buvo paskersti ne todėl, kad buvo nustatyta arba įtarta, jog jie serga kokia nors privaloma registruoti liga, ir nepavojingomis gyvūninėmis atliekomis, leisti šerti zoologijos sodų ir cirko gyvūnus arba švelniakailius žvėris, šunis ir lervas, auginamas žuvų jaukui;

17.3. leisti VMVT patvirtintiems tarpininkams, įsigijusiems leidimą iki Taisyklių įsigaliojimo dienos, Lietuvos Respublikos teritorijoje paskirstyti nedidelius kiekius 17.2 punkte nurodytų gyvūninių atliekų, kurios būtų naudojamos gyvūnams, kurių mėsa nenaudojama žmonių maistui, šerti, tačiau tik tuo atveju, jeigu tai nekelia jokio pavojaus žmonių arba gyvūnų sveikatai.

18. Gyvūninės atliekos turi būti renkamos ir vežamos laikantis 30–33 punktų reikalavimų.

### **III. GYVŪNINĖS ATLIEKAS PERDIRBANČIŲ ĮMONIŲ KONTROLĖ**

19. VMVT privalo užtikrinti, kad gyvūnines atliekas perdirbančių įmonių vadovai arba savininkai, arba jų atstovai imtųsi visų priemonių, kad būtų laikomasi Taisyklių reikalavimų, ypač:

19.1. identifikuoti ir kontroliuoti kritinius kontrolės taškus įmonėse;

19.2. imti žuvų miltų ir kitų produktų kontrolinius mėginius, kad galėtų patikrinti, ar laikomasi mikrobiologinių standartų, nurodytų 49–50 punktuose, ir ar galutiniuose produktuose nėra fizikinių ir cheminių kenksmingų medžiagų;

19.3. registruoti įvairių tikrinimų ir tyrimų rezultatus, įrašus saugoti ne mažiau kaip dvejus metus ir pateikti juos VMVT;

19.4. įgyvendinti sistemą, kuri leistų nustatyti, kada buvo pagaminta kiekviena išsiųsta siunta.

20. Jeigu ištyrus mėginius, kurie paimami remiantis 19.2. punkto reikalavimais, gauti rezultatai neatitinka 49–50 punktų nuostatų, įmonės vadovas privalo:

20.1. nedelsdamas pranešti VMVT;

20.2. nustatyti tokio neatitikimo priežastis;

20.3. užtikrinti, kad jokios gyvūninės atliekos, kurios yra arba gali būti užkrėstos, nepatektų už įmonės ribų, kol nebus dar kartą, prižiūrint VMVT, perdirbtos ir dar kartą oficialiai ištirtos, kad atitiktų mikrobiologinius rodiklius, nurodytus 49–50 punktuose; jeigu dėl kokių nors priežasčių nėra galimybių dar kartą perdirbti užkrėstų gyvūninių atliekų, jos neturi būti naudojamos gyvūnų pašarų gamybai.

21. VMVT reguliariai inspektuoja ir pasirinktinai tikrina įmones ir nustato:

21.1. ar jos laikosi Taisyklių nuostatų;

21.2. perdirbtų gyvūninių atliekų mikrobiologinius rodiklius; mikrobiologinės kontrolės priemonėms, laikantis 49–50 punktų reikalavimų, priklauso tyrimai dėl salmonelių ir žarnyno bakterijų; visi tyrimai atliekami remiantis mokslo pripažintais metodais arba, jei tokių nėra, kurie atitinka pripažintus tarptautinius standartus.

22. Jeigu tikrinimų, kuriuos atlieka VMVT, metu nustatoma, kad laikomasi ne visų Taisyklių reikalavimų, VMVT privalo imtis atitinkamų veiksmų. Jeigu nesilaikoma 21.2 punkto nuostatų dėl mikrobiologinių rodiklių ir mikrobiologinės kontrolės rūšių, gamintojas privalo:

22.1. nedelsdamas pranešti VMVT smulkia informacija apie mėginio kilmę ir nurodyti siuntą, iš kurios jis buvo paimtas;

22.2. perdirbti arba pakartotinai perdirbti užkrėstą siuntą, prižiūrint VMVT;

22.3. sugriežtinti mėginių ėmimą ir produkcijos tyrimą;

22.4. išnagrinėti įrašus apie žaliavas, susijusias su paruoštu pašaro mėginiu;

22.5. taikyti įmonėje atitinkamą nukenksminimo ir valymo tvarką.

23. VMVT sudaro patvirtintų įmonių, perdirbančių gyvūnines atliekas, sąrašą. Kiekviena įmonė oficialiai žymima tam tikru numeriu, pagal kurį būtų galima nustatyti, ar tokia įmonė perdirba pavojingas arba nepavojingas gyvūnines atliekas, ar iš gyvūninių atliekų gamina gyvūnų pašarą arba techninės ar farmacinės paskirties produktus. Šį sąrašą ir jo pakeitimus VMVT siunčia ES valstybėms ir ES Komisijai.

24. ES Komisijos veterinarijos ekspertai turi teisę kartu su VMVT atlikti patikras įmonėse, ypač tikrinti, ar patvirtintos įmonės atitinka Taisyklių reikalavimus. VMVT ES Komisijos veterinarijos ekspertams, atliekantiems patikras, suteikia visą reikiamą pagalbą.

25. VMVT, įvertinusi 24 punkte nurodytos patikros rezultatus, imasi priemonių uždrausti produktų, pagamintų įmonėje, kuri neatitinka Taisyklių reikalavimų, patekimą į rinką.

26. VMVT gyvūninių atliekų ir gyvūnų pašaro importui iš trečiųjų šalių taiko reikalavimus, nurodytus Taisyklėse.

27. Laikantis 26 punkto reikalavimų, į šalį draudžiama įvežti nepavojingas ar pavojingas gyvūnines atliekas, kurios nurodytos 4.7–4.9 punktuose ir kurios jau buvo vieną kartą perdirbtos, nebent trečioji šalis gali garantuoti, kad tokios gyvūninės atliekos buvo perdirbtos tinkamai ir atitinka 49–50 punktuose pateiktus mikrobiologinius rodiklius.

28. Draudžiama importuoti pavojingas gyvūnines atliekas, nurodytas 4.1–4.6 punktuose.

29. VMVT užtikrina, kad atliekant importo kontrolę bus laikomasi 26–28 punktuose nurodytų reikalavimų.

#### **IV. HIGIENOS REIKALAVIMAI, TAIKOMI SURENKANT IR VEŽANT GYVŪNINES ATLIEKAS**

30. Gyvūninės atliekos turi būti renkamos į tinkamus konteinerius arba transporto priemones ir jais vežamos į patvirtintas įmones tokiu būdu, kad iš jų neiškristų ar neišsiliėtų. Konteineriai arba transporto priemonės turi būti sandariai uždengti.

31. Transporto priemonės, brezentinis uždangalas ir daugkartinio naudojimo konteineriai turi būti valomi, plaunami ir dezinfekuojami po kiekvieno naudojimo.

32. VMVT imasi būtinų priemonių kontroliuoti pavojingų gyvūninių atliekų judėjimą, reikalaujama turėti jų sąrašus ir dokumentus, su kuriais tokios atliekos būtų vežamos iki pat jų paskirties vietos, ir, jei reikia, transporto priemones užplombuoja.

33. Jei tam tikri mėsos, pieno ir žuvų produktai, kurie nėra skirti žmonių maistui, tačiau yra gauti iš gyvūnų arba žuvų, kurių mėsą arba pieną leidžiama naudoti žmonių maistui, yra dideliais kiekiais vežami į įmonę, informacija apie gyvūninių atliekų kilmę, nurodant jų pavadinimą ir rūšį, ir užrašas „Ne žmonių maistui“ ne mažesnėmis kaip 2 cm aukščio raidėmis turi būti įrašyti etiketėje, kuri tvirtinama prie konteinerio arba kartoninės dėžės ar iš kitų medžiagų pagamintos pakuotės.

## **V. HIGIENOS REIKALAVIMAI ĮMONĖMS, PERDIRBANČIOMS GYVŪNINĖS ATLIEKAS**

34. Gyvūnines atliekas perdirbančių įmonių patalpos ir įrenginiai turi atitikti šiuos minimalius reikalavimus:

34.1. įmonės patalpos turi būti atskirtos nuo visuomeninių kelių ir kitų patalpų, pvz., nuo skerdyklų; patalpose, kuriose perdirbamos pavojingos gyvūninės atliekos, draudžiama įrengti skerdyklas, nebent jos būtų įrengtos visiškai atskiroje pastato dalyje; gyvūnai ir asmenys be specialaus leidimo negali patekti į įmonę;

34.2. įmonėje turi būti atitinkamai atskirti švarūs ir nešvarūs sektoriai; nešvariajame sektoriuje turi būti dengta vieta gyvūninėms atliekoms išversti, sukonstruota taip, kad ją būtų galima lengvai plauti ir dezinfekuoti; grindys turi būti sudėtos taip, kad jomis galėtų lengvai nutekėti skysčiai; įmonėje turi būti tinkamai įrengti personalui skirti tualetai, persirengimo kambariai ir prausyklos nešvariajame sektoriuje; jei reikia, turi būti atitinkamos priemonės gyvūnų odoms lupti arba plaukams skusti bei patalpos kanopoms laikyti;

34.3. įmonėje privalo būti pakankamai karšto vandens ir gaminama pakankamai garo, kad gyvūnines atliekas būtų galima perdirbti laikantis 44 punkto reikalavimų;

34.4. nešvariajame sektoriuje, jei reikia, turi būti atitinkami įrenginiai gyvūninėms atliekoms smulkinti ir įrenginiai susmulkintoms gyvūninėms atliekoms į perdirbimo mašinas pakrauti;

34.5. turi būti uždari perdirbimo įrenginiai, kuriuose gyvūninės atliekos turi būti perdirbamos taip, kaip nurodyta 39, 44 punktuose; jei būtinas terminis apdorojimas, šiuose įrenginiuose turi būti:

34.5.1. temperatūros matavimo prietaisai ir prireikus prietaisai spaudimui kritiniuose taškuose matuoti,

34.5.2. rašikliai matavimų rezultatams įrašyti,

34.5.3. atitinkama saugos sistema, kuri perspėtų, kad nepakankamas kaitinimas;

34.6. kad būtų išvengta pakartotinio jau perdirbtų gyvūninių atliekų užkrėtimo naujai atvežtomis žaliavomis, vietos, kuriose iškraunamos ir perdirbamos atvežtos žaliavos arba kuriose toliau perdirbamos termiškai apdorotos gyvūninės atliekos ar laikomi galutiniai perdirbimo produktai, turi būti aiškiai atskirtos.

35. Įmonėje turi būti atitinkami įrenginiai, kuriais būtų plaunami ir dezinfekuojami konteineriai arba kitos talpyklos, kuriose laikomos gyvūninės atliekos, ir transporto priemonės (išskyrus laivus), kuriais jos vežamos.

36. Turi būti priemonių, kuriomis prieš pat išvykimą būtų dezinfekuojami transporto priemonių, vežančių pavojingas gyvūnines atliekas arba kurios atvažiuoja iš nešvariojo įmonės sektoriaus, ratai.

37. Įmonėje turi būti higienos reikalavimus atitinkanti nuotekų šalinimo sistema.

38. Įmonė turi turėti savo laboratoriją arba naudotis kita laboratorija, kurioje būtų galima atlikti pagrindinius tyrimus, ypač patikrinti, kaip laikomasi 49–50 punktų reikalavimų.

39. Gyvūninės atliekos turi būti perdirbamos kaip galima greičiau jas atvežus. Iki perdirbimo jos turi būti tinkamai laikomos.

40. Konteineriai, kitos talpyklos ir transporto priemonės gyvūninėms atliekoms vežti turi būti valomos, plaunamos ir dezinfekuojamos po kiekvieno naudojimo.

41. Asmenys, dirbantys nešvariajame sektoriuje, neturi teisės įeiti į švariojo sektoriaus teritoriją prieš tai nenusivilkę darbo drabužių ir nenusiavę arba nedezinfekavę batų. Įrenginių ir talpyklų negalima nešioti iš nešvariojo sektoriaus į švarųjį.

42. Nešvariojo sektoriaus nuotekos turi būti valomos, kad neliktų jokių ligų sukėlėjų.
43. Nuolatos turi būti naikinami paukščiai, graužikai, vabzdžiai ir kiti kenkėjai.
44. Gyvūninės atliekos turi būti perdirbamos laikantis šių sąlygų:
- 44.1. gyvūninės atliekos turi būti kaitinamos 20 minučių bent 133<sup>0</sup> C temperatūra 3 barų slėgiu; prieš perdirbimą tokios gyvūninės atliekos smulkintuvu arba trintuvu susmulkinamos iki 50 mm dydžio gabalėlių;
- 44.2. kritiniais terminio apdorojimo proceso momentais turi veikti termograifai, kad terminio apdorojimo procesą būtų galima kontroliuoti;
- 44.3. gali būti naudojamos ir kitos terminio apdorojimo sistemos, jeigu jos yra patvirtintos VMVT kaip sistemos, galinčios užtikrinti lygiavertes mikrobiologinės saugos garantijas.
45. Alternatyvias terminio apdorojimo sistemas leidžiama naudoti tik tose įmonėse, kuriose kasdien ne trumpiau kaip mėnesį tikrinami galutinių produktų mėginiai, siekiant nustatyti, ar jie atitinka mikrobiologinius rodiklius, nurodytus 49–50 punktuose, ir vykdomas planinis gyvūninių atliekų mėginių, nurodytų 19 ir 20 punktuose, ėmimas.
46. Mašinos ir įrenginiai visada turi būti tvarkingi, o matavimo prietaisai reguliariai tikrinami.
47. Galutiniai produktai įmonėje tvarkomi ir laikomi taip, kad nebūtų pakartotinai užkrėsti.
48. Odos turi būti mirkomos natrio chlorido tirpale.
49. Perdirbant pavojingas gyvūnines atliekas, galutinio produkto mėginiuose, paimtuose iš karto po terminio apdorojimo, neturi būti karščiui atsparių ligas sukeliančių bakterijų sporų (*Clostridium perfringens* neturi būti aptikta viename tokio produkto grame).
50. Gyvūninių atliekų galutinių produktų mėginiai turi atitikti šias normas:
- salmonelių nėra 25 g tiriamosios medžiagos:  $n = 5$ ,  $c = 0$ ,  $m = 0$ ,  $M = 0$ ;
- žarnyno bakterijų nėra 1 g tiriamosios medžiagos:  $n = 5$ ,  $c = 2$ ,  $m = 10$ ,  $M = 3 \times 10^2$ , kur:
- $n$  = vienetų, sudarančių mėginį, skaičius;
- $m$  = bakterijų skaičius; rezultatas laikomas patenkinamu, jei mėginyje esančių bakterijų skaičius neviršija  $m$ ;
- $M$  = maksimalus bakterijų skaičius; rezultatas laikomas nepatenkinamu, jei bakterijų skaičius viename ar keliuose mėginiuose yra lygus  $M$  arba didesnis;
- $c$  = mėginio skaičius, kur bakterijų skaičius gali būti tarp  $m$  ir  $M$ ; mėginys laikomas tinkamu, jei bakterijų skaičius kituose mėginiuose yra  $m$  arba mažesnis.
-